

Turvallisesti yhdessä – paikallisen rikksentorjuntatyön edistäminen

Rikksentorjuntaneuvosto

Rikksentorjuntaneuvosto on oikeusministeriön yhteydessä toimiva valtioneuvoston asiantuntija- ja yhteistyöelin, joka suunnittelee ja toteuttaa toimia rikollisuuden ehkäisemiseksi. Tavoitteena on rikoksista aiheutuvien haittojen vähentäminen ja turvallisuuden edistäminen.

Tietoa rikosten ehkäisystä

Rikksentorjunta.fi
-nettisivut

Tietoa mm.
rikollisuudesta,
rikosten ehkäisystä
ja neuvoston
toiminnasta

Tietoa rikosten ehkäisystä

Haaste-lehti

Tietoa kriminaalipolitiikasta ja rikoksentorjunnasta

Twitter:
@rtneuvosto

Mitä rikosentorjunta on?

Rikosentorjunnaksi luetaan kaikki rikosten ehkäisyyn ja rikosentorjuntatyöhön sisältyvät toimet, joilla:

- ehkäistään ja vähennetään rikoksia
- ehkäistään ja vähennetään rikoksista aiheutuvia haittoja
- ehkäistään ja vähennetään rikoksen tekemisen ja uhriksi joutumisen riskiä
- vähennetään rikoksen pelkoa ja lisätään turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Miten rikoksia voidaan vähentää ja ehkäistä

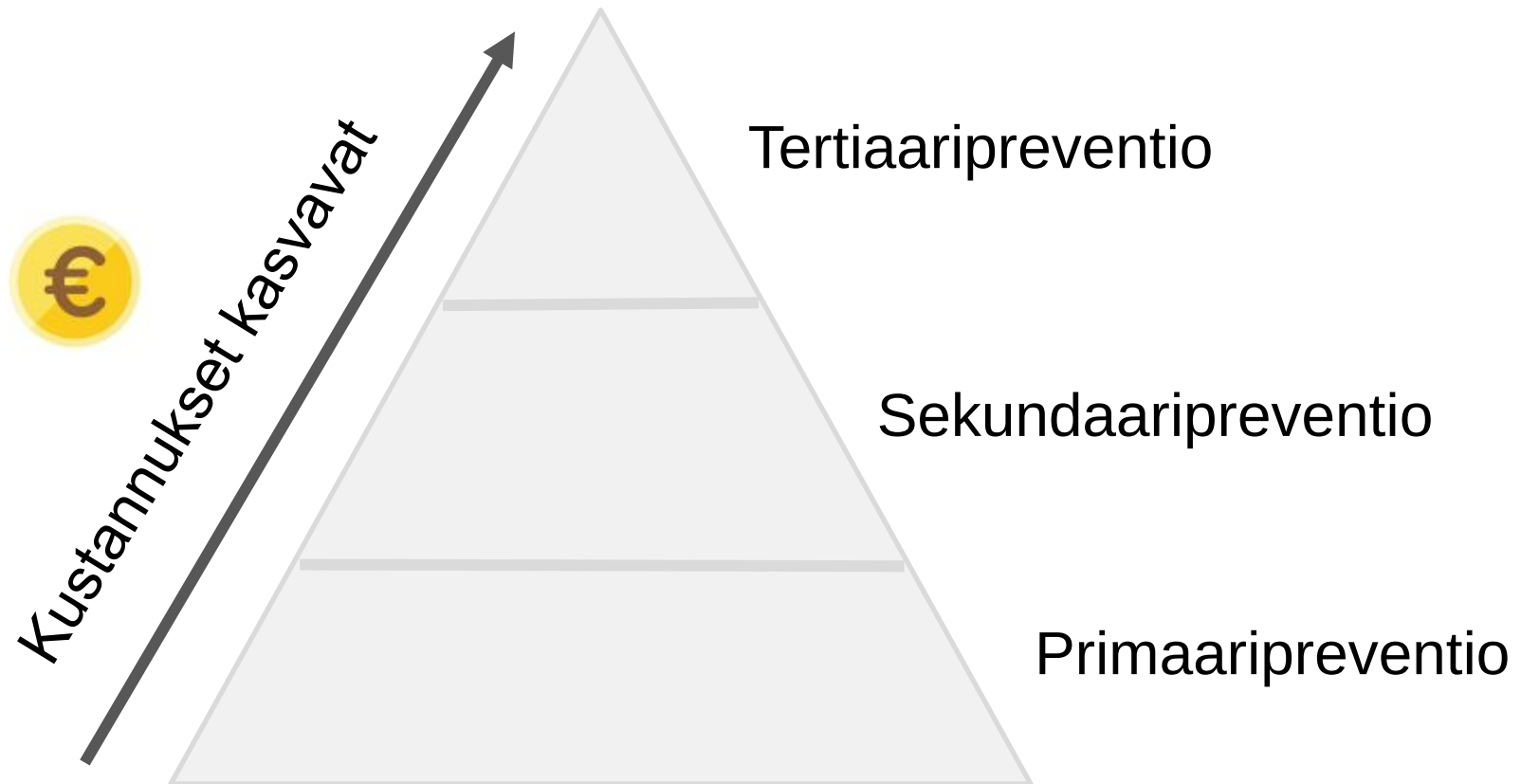
A. Vaikuttamalla rikosten tekoympäristöön:

- **Rikosten tilannetorjunta:** esimerkiksi turvakamerat, omaisuuden merkitseminen, alkolukot
- **Rakennetun ympäristön suunnittelu (ja ylläpito):** esimerkiksi lisäämällä viihtyisyyttä ja valaistusta, korjaamalla rikotut ikkunat

B. Vaikuttamalla (rikoksen)tekijään: syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ehkäisy

- **Kasvuympäristö ja -olosuhteet, tiedon lisääminen:** esimerkiksi koulutus, päihde- ja mielenterveystyö, vanhempien tukeminen neuvolassa
- **Yhteisötyö;** lisäämällä yhteenkuuluvuuden tunnetta, parantamalla mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon, parantamalla heikompien yhteisöjen ja asuinalueiden hyvinvointiresursseja ja palveluja

Rikoksentorjunnan tasot

”Turvallisesti yhdessä”

Yhdessä tekeminen lisää
yhteenkuuluvuutta ja turvallisuuden
tunnetta, vähentää rikoksen uhriksi
joutumisen riskiä ja rikoksista aiheutuvia
haittoja.

Rikksentorjuntaohjelman tavoitteet:

1. Selkeytetään rikosten ehkäisyn kytkeytyminen kunnan muihin suunnitelmiin
2. Rikosten ehkäisyyn kytkeytyvän yhteistyön ja verkostoitumisen parantaminen viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten kanssa
3. Lisätään rikksentorjuntatyön osaamista paikallisella ja kansallisella tasolla
4. Edistetään asukkaiden ja kansalaisjärjestöjen kuulemista rikosten ehkäisyn suunnittelussa
5. Kehitetään kansalaisten osallistumista ja vaikuttamiskeinoja rikosten ehkäisyssä ja koetun turvallisuuden edistämisessä

Valmistelu

- Valtioneuvoston toimeksianto 10.9.2015
- Ohjelman toimenpiteet valmisteltiin yhdeksässä työpajassa eri puolilla Suomea
 - Kuusi työpajaa oli RTN sihteeristön koordinoimia rikksentorjuntatyötä tekeville (world café –menetelmällä) ja nuorille.
 - Kolme työpajaa toteutettiin yhteistyössä Setlementti ry:n kanssa (hyvä naapuruus ja turvapaikanhakijoiden ja asukkaiden yhteistoiminnan lisääminen)
- Valmistelusta vastasi RTN:n paikallisen rikksentorjuntatyön jaosto
- RTN hyväksyi ohjelman 16.6.2016
- Lausuntokierros Lausuntopalvelu.fi:n kautta 19.8.2016; vajaat 40 lausuntoa kunnista
- Valtioneuvoston periaatepäätös 24.11.2016

1. Rikosten ehkäisyn kytkeytyminen kunnan muihin suunnitelmiin

- Sisällytetään rikosten ehkäisy kunnan strategiaan ja hyvinvointi- ja turvallisuustyöhön, jolloin voidaan varmistaa rikosentorjuntatoimien toteutuminen paikallisella tasolla eri hallinnonalojen yhteistyönä (mm. sosiaali-, terveys-, nuoriso-, pelastus-, kaavoitus- ja tekninen toimi, rakennusvalvonta ja poliisi).
- Turvallisuusvaikutusten arviointiin luodaan muistilista. Muistilistan avulla arvioidaan rikosten ehkäisyn vaikutuksia kunnallisen päätöksenteon valmistelussa.
- Kehitetään sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreita siten, että saadaan alueellista tietoa rikollisuudesta ja hyvinvointi-indikaattoreista.
- Kehitetään keinoja arvioida, ovatko rikosten ehkäisyn toimet kustannustehokkaita.

Rikosten kustannukset

- Rikollisuuden yhteiskunnalliset kustannukset Suomessa vähintään 13 miljardia euroa; kontrollijärjestelmän kustannukset (1,7 mrd €) ja rikosten seurauksien kustannukset, kuten omaisuusvahingot, tulon- ja veron menetykset, vakuutukset, turvallisuuspalvelut (11 mrd €)
- Rikoksia ennalta ehkäisevä työ, joka usein toteutuu kuntien sosiaali- ja terveystoimissa ja järjestöjen toimesta, säästää korjaavien, kalliiden toimenpiteiden kustannuksia
- Tilannetorjunnan edut havaittavissa nopeammin, sosiaalisen ehkäisyn hitaammin

Rikosten ehkäisyn kustannus-hyöty

Meta-analyysi, mukana 28 tutkimusta, joissa satunnaisesti valittu riskiryhmä että kontrolliryhmä. (Wells, Farrington ja Govar 2016)

1. Varhainen puuttuminen; esikouluikäisille suunnatut oppimisohjelmat ja kognitiivis-behavioristiset ohjelmat;
 - Perry-ohjelma; kohderyhmä 3-4-vuotiat; sosiaalis-kognitiivisten taitojen oppiminen; ohjelmaan osallistuminen vähensi rikollisuutta 87,7 % (40 ikävuoteen mennessä); huumerikokset 14 % vrs. vertaisryhmä 34 %, töissä 76 %, vrs. Vertaisryhmä 62%, hyötysuhde 11-13
2. Tilannetorjunnan keinot; rikoksentekoa vaikeuttavat ja valaistusta parantavat
 - Valaistuksen hyötysuhde 6,19, jos valojen kestoikä 20v, hyötysuhde 120
3. Yhteisöohjelmat; naapuruston yhteistoiminta, erilaiset naapurustojen valtuustot, joissa naapuruston jäsenet päättävät alueen kehittämisestä (CTC) ja ympäristön parantamiseen kohdistuvat (BID).
 - BID; yhdessä alueen liike-elämän kanssa parannettiin ostoskeskuksen ympäristö (valvonta, vartiointi, vandalismin korjaus, parannettiin saniteettitiloja ja lisättiin roskiksia), hyötysuhde 19-21

2. Yhteistyön ja verkostoitumisen parantaminen viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten kanssa

- Selkeytetään eri tasoilla toimivien viranomaisten roolit rikosten ehkäisyssä ja luodaan selkeät rakenteet rikosten ehkäisyyn paikallisella, aluehallinto- ja maakuntatasolla
- Paikallisiin (kunnat/seutukunnat) hyvinvointi- ja turvallisuusryhmiin sisällytetään rikosten ehkäisyn näkökulma.
- Jokaiseen kuntaan/seutukuntaan nimetään yhdyshenkilö tai koordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu rikosentorjunnan edistäminen ja koordinointi alueella. Tehtävä voidaan liittää osaksi laajempaa turvallisuustyötä. Selvitetään tarvetta myös valtakunnalliselle koordinaatioelimelle.

3. Rikksentorjuntatyön osaamisen lisääminen

- Paikallisen rikksentorjuntatyön tulisi perustua tutkittuun tietoon; tunnistetaan paikalliset ongelmat ja analysoidaan taustalla olevat syyt ja suunnitellaan toimenpiteet
- Perustetaan työryhmä selvittämään tarvetta ja menetelmiä rikksentorjunnan koulutukselle yhteistyössä alan koulutusta antavien oppilaitosten ja yliopistojen kanssa.
- Varmistetaan, että kouluissa ja oppilaitoksissa opetetaan turvallisuuden edistämistä opetussuunnitelmien mukaisesti erityisesti yhteiskuntaopin ja terveystiedon opetuksen yhteydessä
- Tuotetaan oppimateriaalia rikksentorjunnasta kouluihin ja nuorisotoimeen kaikilla kotimaisilla kielillä.
- Rikksentorjuntaneuvosto kokoaa kotimaisen rikksentorjunnan arviointitutkimuksen tietokannan.

4. Asukkaiden ja kansalaisjärjestöjen kuuleminen rikosten ehkäisyn suunnittelussa

- Rikosten ehkäisyn hankkeet onnistuvat paremmin, jos asukkaat ja palveluiden käyttäjät tietävät niistä ja ovat mukana toteuttamassa
- Asukkailla paras tietämys oman alueensa turvallisuudesta
- Vahvistetaan kuntien viestintää asukkaille turvallisuusasioista mm. kouluttamalla kunnan viestinnästä vastaavien henkilöitä ja varmistamalla että kunnille, asukkaille ja järjestöille annetaan tietoa paikallisesta turvallisuustilanteesta, rikosten ehkäisystä ja toimijoista erilaisia kanavia käyttäen.
- Selvitetään mobiilisovellusten käyttöä asukkaiden (ml. nuoret) kuulemisen ja tiedon välittämisen välineinä.
- Kannustetaan kuntia hyödyntämään olemassa olevia osallisuuden rakenteita (kuten alueraateja, aluefoorumeja, kaupunginosa- ja kyläyhdistyksiä) ja kuntalain velvoittamia vammais- ja vanhusneuvostoja sekä nuorisovaltuustoja.

- **Turvallisuuskävelyt:** asukkaat ja muut keskeiset toimijat yhdessä asiantuntevan järjestäjän johdolla etsivät turvattomilta tuntuvat paikat ja ratkaisuja niiden korjaamiseksi
<http://www.rikosentorjunta.fi/fi/index/tyontueksi/turvallisuuskavelyt.html>
- **Turvallisuuskyselyt**
- **Mobiilisovellukset** – tieto asuinalueen rikoksista esim. Mun Myrsi –sovelluksella (HS 6.2. <http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005076374.html>)

5. Kansalaisten osallistuminen ja vaikuttamiskeinot rikosten ehkäisyssä ja turvallisuuden edistämisessä

- **Rikosten ehkäisy on yhteistyötä!**
- Järjestöt tekevät merkittävää työtä rikoksen uhrien auttamisessa ja syrjäytymisvaarassa olevien tukemisessa
- Asukkaat ovat tärkeä voimavara omilla asuinalueillaan, sillä yhdessä tekeminen lisää turvallisuudentunnetta
- Parannetaan osallistumisen mahdollisuuksia edistämällä verkostoitumista, mahdollisuuksia hakea rahoitusta ja tarjoamalla tiloja
- Kootaan hyviä käytäntöjä yhteisöllisyyden, asukkaiden yhteisen toiminnan ja turvallisuuden tunteen lisäämiseksi ja Lisätään tietoa dialogia edistävästä, restoratiivisista ja ongelman ratkaisuun tähtäävistä menetelmistä

Työryhmät 12.30-14.00

1: Rikoksen ehkäisyn ja turvallisuuden edistämisen koordinaatio alueella (Lehmus)

Vetäjät: Ari-Pekka Meuronen, Saija Sambou ja Minna Piispa, rikksentorjuntaneuvoston sihteeristö

2: Dialogia edistävät, restoratiiviset ja konfliktien ratkaisuun tähtäävät menetelmät (Kristiina)

Vetäjät: Mari Kaltemaa-Uurtamo, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Reetta Ikonen, Sovittelu ry

3: Turvallisuus ja turvattomuus hyvien väestösuhteiden näkökulmasta (VENLA)

Vetäjät: Mia Luhtasaari ja Panu Artemjeff, oikeusministeriö